

Tiggeriet i Tyskland.

A. Lammers: Die Bettel-Plage. Berlin, Verl. v. Leonh. Simion. 1879. (Volksw. Zeitfragen, herausgegeb. v. d. volkswirth. Gesellschaft in Berlin).

Den socialdemokratiske Agitation er der foreløbig blevet sat en Stopper for i Tyskland. Tyskland er, synes det, ikke mere Socialdemokraternes forjættede Land; — det er til Gjen-gjæld blevet Tiggernes Land. »Proletariatets» fantastisk-revolutionære Proklamationer lyde ikke mere; — de ere blevne afløste af Tiggernes modløse Klager. Naturligvis mene vi ikke, at netop de Samme, som igaar vare Socialdemokrater, idag ere Tiggere. Men det er dog neppe saa urimeligt at antage, at man, naar man kvæler den Bevægelse, til hvilken store Samfundslag satte deres eneste Haab, let vil kunne knække Energién og Selvhjælpslysten hos mange af disse Samfundslags Medlemmer. En »social Bevægelse» vil der altid være; kun er dens Former forskjellige: forbyder man Proletariatet at forsøge paa at arbejde sig i Vejret, maa man ikke vente, at det vil blive staaende stille paa det engang naaede Punkt: Bølgen, der før slog fremad, vil nu slaa tilbage. Bourgeoisiet, der fik en Lov imod socialdemokratiske Taler, forskaanes virkelig nu for at høre dem; — men saa maa det finde sig i at høre paa Tiggernes Taler. Hvilke Taler der ere de interessanteste, — det er en Smagssag.

Tyskerne bildte sig indtil for nylig ind, at man, naar man vilde se Tiggeri dreven efter stor Maalestok, maatte gaa

Tiggeriet i Tyskland.

A. Lammers: Die Bettel-Plage. Berlin, Verl. v. Leonh. Simion. 1879. (Volksw. Zeitfragen, herausgegeb. v. d. volkswirth. Gesellschaft in Berlin).

Den socialdemokratiske Agitation er der foreløbig blevet sat en Stopper for i Tyskland. Tyskland er, synes det, ikke mere Socialdemokraternes forjættede Land; — det er til Gjen-gjæld blevet Tiggernes Land. »Proletariatets» fantastisk-revolutionære Proklamationer lyde ikke mere; — de ere blevne afløste af Tiggernes modløse Klager. Naturligvis mene vi ikke, at netop de Samme, som igaar vare Socialdemokrater, idag ere Tiggere. Men det er dog neppe saa urimeligt at antage, at man, naar man kvæler den Bevægelse, til hvilken store Samfundslag satte deres eneste Haab, let vil kunne knække Energién og Selvhjælpslysten hos mange af disse Samfundslags Medlemmer. En »social Bevægelse» vil der altid være; kun er dens Former forskjellige: forbyder man Proletariatet at forsøge paa at arbejde sig i Vejret, maa man ikke vente, at det vil blive staaende stille paa det engang naaede Punkt: Bølgen, der før slog fremad, vil nu slaa tilbage. Bourgeoisiet, der fik en Lov imod socialdemokratiske Taler, forskaanes virkelig nu for at høre dem; — men saa maa det finde sig i at høre paa Tiggernes Taler. Hvilke Taler der ere de interessanteste, — det er en Smagssag.

Tyskerne bildte sig indtil for nylig ind, at man, naar man vilde se Tiggeri dreven efter stor Maalestok, maatte gaa

til Italienerne og andre sydlige lidet kultiverede Folk; — det sædelige Germanien var naturligvis for stedse forskaanet for denne Landeplage! Af denne Illusion ere de nu blevne revne ud paa en mindre blid Maade: de tyske Landsbyer overfaldes uafsladeligt af stokkebevæbnede Vagabond-Horder, og i Byerne saavel som paa Landet strejfe Tiggerne om ved Dag og ved Nat. Saaledes er det over hele Tyskland; men Slesvig og Holsten nævnes som stærkest smittet af Vagabondage. Her blev i de første fire Maaneder af 1879 2437 Personer idomt 2776 Straffe for Tiggeri og Løsgængeri. Af disse 2437 Personer blev det bevist, at 1501 tidligere havde været straffede med 4696 Straffe; om 936 blev Intel i den Retning positivt bevist. Under 18 Aar var 73 Personer; 383 Personer var i Alderen mellem 18 og 20 Aar, 986 mellem 21 og 30 Aar, 571 mellem 31 og 40, 283 mellem 41 og 50, og over 50 Aar var 141. Af det hele Tal led kun 297 af Sygdom eller Legemssvaghed.

Ved at omtale de Midler, hvormed Tiggeriet kan modarbejdes, minder Lammers om, hvorledes man bar sig ad i gamle Dage. Paa den ene Side forbød man Almissegivning; paa den anden Side straffede man Tiggerne med de mest bårbariske Straffe. I Aaret 1350 forbød Kong Johan af Frankrig Almissegivning, og forordnede samtidigt, at Tiggerne skulde straffes første Gang med Pisk og Gabestok, anden Gang med Brændemærkning og Landsforvisning. Netop samme Aar satte man i England Fængselsstraf for Almissegivning, hvilket Paabud fornyedes i 1360, 1378 og 1388; medens Straffen i 1535 nedsattes til en Pengebøde, ti Gange større end den givne Almisse. I Spanien truede man Aar 1400 Tiggerne med Pisk; for anden Gang begaaet Betleri fastsattes Afskæring af Ørerne; tredje Gang — Dødsstraf! En engelsk Lov af 1530 truede med Pisk, med Afskæring af det højre Øre, og med Dødsstraf. En ny engelsk Lov af 1547 dømte Betlerne første Gang til Brændemærke paa Brystet, anden Gang til Brændemærke i Ansigtet og Livegenskab, tredje Gang til Døden. Ligesaa i Frankrig: en fransk Lov af 1656, der blev fornyet i 1724, dømte de mandlige Tiggere til Pisk og til Galejerne, de kvinde-

lige til Landsforvisning. Udbyttet af alt dette Barbari var naturligvis lig Nul.

Paa en ganske anden Maade søgte Grev Rumford — Naturforsker, Filosof, Soldat; født Amerikaner, men i kurfyrstlig bajersk Tjeneste — i forrige Aarhundredes Slutning at gribe Sagen an. Grev Rumford er ikke alene berømt ved sin Suppe, men ogsaa ved sit Forsøg paa med ét Slag at gjøre Ende paa det offentlige Belleri-Uvæsen. Man regnede dengang, siger han, Belleriet paa en Maade med blandt det borgerlige Samfunds Institutioner. Landarbejdernes Løn blev afpasset saaledes, at det, der manglede i at Arbejderne kunde leve af den, skulde afpresses ved Tiggeri. Ethvert Barn, ethvert Fruentimmer, man mødte paa Vejen, rakte Haanden bedende frem. Tiggerne dannede mange Steder en Art Samfund, der drev Belleriet aldeles forretningsmæssigt. Belleri-Geschäften gik i Arv fra Fader til Søn, men kunde dog ogsaa, f. Ex. ved Giftermaal, overdrages til Andre. De for Forretningen nødvendige Egenskaber, der nedarvedes fra den ene Generation til den anden, udvikledes efterhaanden til en høj Grad af Faldkommenhed. — Imod alt dette Uvæsen rettede Grev Rumford et stort, pludseligt Slag. Den bajerske Kurfyrstes fire Rytter-Regimenter fordeltes over hele Landet, idet de fik Ordre til at bære sig ad paa samme Maade som Grev Rumford, der i München selv umiddelbart ledede Operationerne: Nytaarsdag 1790 anholdtes samtlige Bellere i München; den første blev greben af selve Greven i hans Stabsofficerers og i Magistratens Paasyn. I denne ene By, der dengang talte omt. 60 000 Indv., anholdtes i Løbet af én Uge 2600 Tiggere; i hele Landet, der dengang var langt mindre end nu, over 100 000. I Forvejen havde man indrettet rummelige Lokaler til Optagelsen af Tiggerne, og Subskriptionslister udsendtes for at Folk kunde tegne sig for Bidrag i det Øjemed at støtte Bestræbelserne; overhovedet lagde Rumford stærkt an paa, at selve Befolkningen umiddelbart skulde interessere sig for Sagen. De anholdte Bellere bleve behandlere paa en Maade, der var beregnet paa at danne en slaaende Kontrast til deres tidligere Levevis: Fra Gaden flyttedes de, i Vinterens Hjerte, ind i op-

varmede, forholdsvis hyggelige Rum; fik god varm Mad, blev holdte saa renlige som muligt; fik Værktøj og Arbejdsmateriale, og lærte et nemt, nyttigt Arbejde. Rumfords Forholdsregler viste sig fortræffelige, — d. v. s. forsaavidt han selv umiddelbart førte Tilsyn med dem; hvor hans Øje ikke naaede, mærkede man ingen heldige Resultater. Men Münchens Fattiganstalt, der stod under den store Filanthrops umiddelbare Tilsyn, blev berømt, og var i nogle Aar et Valfartssted for, hvem der studerede Fattigplejen. Hele Bevægelsen var anlagt efter en storartet Plan; men store Virkninger havde den ikke: den var for nøje knyttet til en enkelt Mands personlige Kræfter.

Nogle Aar senere, i Begyndelsen af dette Aarhundrede, fattede en mægtig Hersker i et andet Land den Plan ligeledes paa militærisk Vis at knække Belleriet. Men der er den Forskjel, at medens Grev Rumford alvorligt havde gjenomtænkt Sagen, inden han greb til den ydre Magts Midler, bildte Kejser Napoleon sig ind, at han kunde rydde Tiggerivæsenet lige saa nemt af Vejen som ormstukne Stater og upopulære Dynastier. D. 24. November 1807 skrev Kejser Napoleon til sin Indenrigsminister Grev Cretel: *Jeg betragter Tiggeriets Tilintgjørelse for ligesaa vigtig som berømmelig. Vi maa ikke gaa hen over Jorden uden at efterlade os Spor, der kunne bevare os i vore Efterkommeres Erindring. Jeg rejser bort i nogle Uger; — indret Dem saaledes, at De, naar jeg kommer tilbage, omtrent d. 15. December, er Herre over hele Spørgsmaalet, og har prøvet det saaledes i alle dets Enkeltheder, at jeg ved et almindeligt Dekret kan føre det sidste afgjørende Slag. Før Midten af næste Maaned maa De altsaa have skaffet de fornødne Midler tilveje, saa at halvtreds til tresindstyve Huse kunne staa færdige til at modtage Bellerne; hvor disse Huse skulle oprettes, og hvorledes Alt skal ordnes, — dermed maa De være paa det Rene. Kom ikke og fortæl mig, at De behøver tre eller fire Maaneder til at ordne Sagen! De har jo unge Embedsmænd, forstandige Præfekter, dygtige Ingeniører; sæt dem Alle i Gang, og sov ikke ind i Kontor-Slendrianen! Alt maa forberedes saaledes, at Frankrig, naar Foraaret kommer, vil frembyde det skønne Skue af et stort

Land uden Tiggere! Saaledes opstrammet, tog Ministeren naturligvis strax fat paa Sagen. Men da han i Begyndelsen af 1808 — Kejseren havde i Mellemtiden maattet føre en ny Krig — traadte frem for den lovgivende Forsamling, forlangte han ikke blot Maaneder men Aar for at løse Opgaven: Udryddelsen af Belleriet. Og der gik Aar og atter Aar, — og Tiggeriet florerer fremdeles! —

Den ældre Fattiglovgivning gik, som Lammers fremhæver, ud fra den Forudsætning, at det er ligesaa vigtigt (eller endnu vigtigere) at forhindre den tankeløse Almissegivning som at forbyde Tiggeriet. Den vendte sig ligesaa meget imod den letsindige Giver som imod den arbejdssky Modtager. Til ind i forrige Aarhundrede var der paa flere Steder Straf for Almissegivning. Men efterhaanden blev man dog nødt til at opgive denne Side af Fattiglovgivningen: ikke blot lærte Kirken, at salige ere de som give — og ligegyldigt til hvem — men (hvad mere var), naar baade Giver og Modtager vare enige om Almissen, blev Kontrollen med Overholdelsen af Almisseforbudene noget vanskelig, ligesom ogsaa den almindelige Bevidsthed har øndt ved at overbevise sig om, at det er strafværdigt at række den Fattige en Skjærv. Man vil gjerne indrømme, at Almissen ofte faar en daarlig Anvendelse, at den maaske snarere er skadelig end nyttig, at det altsaa ikke er rigtigt at give, — men at Almissegivningen ligefrem hører ind under Straffeloven, det er dog ikke saa let at begribe. Saa blev da Almisseforbudene efterhaanden strøgne af Lovene; men nu viste det sig, at det i Virkeligheden ikke blev lettere for Loven at magte Belleriet, fordi den kun holdt sig til den ene Side. Sagen er den, at Loven trænger til et Supplement: at afskaffe alle Love mod Betleri gaar aabenbart ikke an, allerede af den Grund at Belleriet saa let gaar over til at blive Pengeafpresning, Tyveri m. m.; men Statens Aktion mod Belleriet bør suppleres af de Privates.

Efter at Lammers i korte Træk har fremstillet nogle af Grundene til, at der fremdeles betles saameget i Tyskland, giver han sig til at indskærpe disse Sætninger: vi maa frigjøre os for den Forestilling, den Overtro, at det i og for sig er

fortjenstligt at give, uden Hensyn til, hvem der gives til, og hvilke Virkninger Gaven har; vi maa være forvissede om, at der sker flere Ulykker ved ydede end ved negtede Almisser; Penge ere den sletteste Form for at gjøre vel; at give Penge til ubekjendte Bellere er ikke nogen god men en daarlig Gjerning. Lammers forsvarer med Dygtighed, men tillige med en vis Ensidighed, sin Opfattelse. Sluttelig omtaler han de Foreninger, man i Tyskland (Berlin, Elberfeld, Harburg, Osnabrück, Slesvig, Holsten o. fl. Steder) har dannet til Bøtteriets Bekæmpelse, — Foreninger, hvis Formaal paa den ene Side er at modvirke den spredte, slet motiverede Almissegivning, paa den anden Side positivt at lindre Nøden. Særligt føler han sig tiltalt af en Slesvig og Holsten omfattende Provincialforening, hvis Medlemmer ligefrem forpligte sig til ikke at give Ubekjendte Almisse, — en Forpligtelse, som de dog kun paatage sig, fordi Foreningen paa sin Side drager Omsorg for, at der vil blive sørget for de Nødlidende. Af Foreninger, ordnede efter dette Mønster, venter Lammers sig gode Resultater.

A. P.